

**Kunstnik Liivati Lola om puul
ello Vöromaal suvitano**

Kae lk 2

**Kiviragomisõ oppus
ökofestivaalil**

Kae lk 3

**Ruitlanõ: vabahussammas
piätki kõllatsõs minemä!**

Kae lk 4

Torm tekki kurja

ALLASÕ TIIA

16. põimukuu pääväl kell 16 käve Lasva valla Paidra külä Körtsmanni talo man suur raksahus – tormituul murdsõ poolõs vana kõo.

Pernaasõlõ Riitsaarõ Lainõlõ tege taa asi murõht katõn mõtõn. Kõiv sattõ nuuri kuusi istandusõ pääle, tsurksõ kuusõloomakõisi umajago. Tõõsõs käve Lainõ pääst läbi taa vörõkõisi vana tiidmine, et ku vana puu elämise man hääs, või tuu midägi halva tähendä.

«Ka mi Tammiku talun murdsõ taasama torm tammõ pia poolõs,» kõnõlõ naabrikülä Pindõ miis Tamra Kait. Tammõ oss sattõ korsna pääle, kands jäi nii rippo, et olf katusõlõ ohtlik. «Päästeammõt ütël, et ku inemise õkva ohon olõ-i, sis nä vällä ei tulõ. A meil olf ohon uma viis-kuus külämiist, kiä meile jo traktoriga appi olf tulnu. Kae, naabrimehe omma iks meil

HARJU ÜLLE PILT

Riitsaarõ Lainõlõ om murdunu kõo peräst hallõ miil.

õigõ päästeammõt: nä olf 10 minodiga mi puul kohal!» ütël Tammiku talo peremiis.

«Ei tiia jah, tukõv tuul säändse üte jutiga tull. Tunnus, et mi tammõkõisilõ es miildü vast tuu, et mõni aig tagasi sai näide alomiidsi ossõ võet. Ka tõõsõ puu mant olf ütõs jälki murdunu,» arvas Tamra Kait, kiä om kah vanarahva tiidmiisi kõrva taadõ pandnu.

PEEDOSAARÕ KAISA PILT

Trehvämise peräotsan suuvsõ Kaika Laine noorilõ hääd käekäuki ja tervüst.

Perimüslaagri Kaika Laine häie suuvõga

PEEDOSAARÕ KAISA

Timahavvadsõ perimüslaagri latsõ opõ Karula kihlkunnan Kaikamäel vikatiga haina niitmä, vöro kiilt kõnõlõma ja käve külän Kaika Laine.

Vöro instituudi ja Laube Kadri iistvõtmisõl tulliva latsõ perimüslaagrihe jo kantsand kõrda.

Laagrikotusõ olf puhkõmajas kõrda tett Kaika vana koolitarõ. Latsõ jõudsõ sinnä 17. põimukuu lõunaol ja laagri lõpõtõdi järgmädse päävä õdagu.

Mullõ naas sääil silmä, et laagrihuvilidsõ olf vanõmba tütrigu ja noorõmba pois-

kõsõ, perämädse olf sändse, kiä taha-i esiki purgin püssü.

Edimäne päiv opa Margna Epp seebi kiitmist ja kaitsõmärke maalmist. Õdagu loeti vörokeelist Tähekeist ja panti jutu näütemängun elämä.

Poiskõsõ tahtõ vikati asõmõl vipu tetä

Vahtsõnõ päiv naas pihta tuuga, et panti proovilõ käeramm. Saarõ Evar opa, kuis vikatiga haina niitõ, kuis vikati praavita ja kuis toolõ ka päkkä tetä.

Minno vaest ja jõvvõtut kirätütrikku panti kah vikatiga vehkmä. A ma es mõista algusõn tedä eski käen hoita. Perän nakaš joba tulõma.

A no ega nuu poiskõsõ sis pikält vikatiga es taha tegeldä. Näil vaia iks vipu tetä. Egäs

midägi – poisi tei hindäle Saarõ Evari abiga ka kimmä vibu.

Edesi lätsimi tarrõ ja Laanõ Valdõ hafõl miika tsipakõnõ kõnõlõmist.

Poiskõisil tull tuu külh vaivalidsõlt, a kiä ei hafoda, tuu ei mõista kah. Õnnõs olf sääil palfo tarku, kiä iks parandi, ku midägi võlssi läts.

Kaika Laine and hää sõna ütõn

Kaika Laine man sai palfo nalla. Ega Laine olõ-i tõtõst suu pääle sadanu. Ega mi sis vanna inemist tiid ku palfo es kiusa: aimi tsipakõsõ juttu maast ja ilmast.

Tä kõnõlõ meile ummi mälehtüisi, peräotsan laulõti ütõs päävälõul, selle et välän sattõ jo peris ilosahe. Inne ärminek

panõ Laine meile viil hää sõna ka ütõn. Et meil kõik häste lääsi ja mi iks terve olõsi.

Tagasi Kaikamäel, loeti tarõn tsipakõnõ vörokiilset kirändust Kaika kandi kotsilõ, tetti viil vilditüid, kullõldi Tomsoni Pille juttu sõõrumaa tegemisest.

Laube Kadri olf kõgõ ütütise päält õnnõ tuu peräst veidü õnnõdu miil, et palfo panni hinnäst kirja, a kohalõ tull hulga veidemb latsi.

«Vast tuuperäst, et tull kuupäivä muuta. A tuu iist saiva kõik latsõ häste sõbras ja ka vöro kiilt om lihtsamb väikun seltskunnan hafota,» arvas Kadri. Kokkovõtõn olf nii oppajil ku latsil kats põnõvat päivä.

RAHMANI JANI PILT

Vörokiilne tiimassin olf väega popp. Seo suvi võisõ Vöromaa teie pääl nätä valgidõ juuni tõmbamisõ massinat, pääl vörokiilne hoiatuskiri «Pallõmi ette kaiä, tiid vööbatas».

«Autojuhi ütli, et egä päiv pidi vähämbält kolm müüdäsõitjat kinni, et piiti tetä,» muhelõs massina umanik, OÜ KiirWarren juht Liivaku Kimmo. «Mitmõ lätsi ka autojuhtõga juttu tegemä, muidoki vöro keeli, a kahõs olf ütõs juht lätläne, tõnõ Virumaalt peri ja vöro kiilt es mõista.»

Liivaku Kimmo firma tõmmaš Vöromaa teie pääle valgitõ juuni edimäst suuvõ. «No tahtõmi rutiinist vällä tulla ja tsipa nalla tetä, tuust sis mõtõ massina pääle vörokiilne kiri panda,» seletä tä. Timahavvadsõ om tüü läbi, vörokiilse kiräga tiimassinat saa jäl nätä tulõval suvõl.

HARJU ÜLLE

Kanni suguselts käve uma edeesä kannu pääl

SAARÕ EVAR

Puulpäävä sai Kanepin kokko Kanni suguseltsi inemise ja muu huvilidsõ, kinkal mõlgus meelen 200 aastat tagasi pääle nakanu väärnimmi pandminõ Kanepi kihlkunnan.

Kunas tuu nimmi pandmisõ alostus täpsähe olf, tuud kiäki ei tiia: praavusk Roth märke väärnimmi pandmisõ vällä ja naas tuud tassa sisse viimä, tuuvõrd, kuis perre kerikligõ tallituisiga kokko puttuvä. Aoluulanõ Hirvlaane Milvi om löüdnü edimädse väärnimmi pruukmisõ

1810. aasta mectrikaraamatist. Kanni suguseltsi uurja Paksu Kai tiid, et Kanni nimi tull pruukmistõ 1809. aastal. Olf kuis olf, egäl juhul juhtu tuu umbõs 15 aastat varahampa, ku muiõn Liivimaa kihlkundõn kõik inemise väärnimme sai.

Kanni suguselts ja nimehuvilidsõ saiva kokko Kanepi kerigu iin. Naati pääle ümbresõiduga Kanne jaõs tähtsit kotussit piten. Edimäne piätüs olf Erästveren Loko kõrdsikandsu pääl. Tan olf Jüriussaia perrepoig Piitre kõrdsimches, tuudaigu, ku tä hindäle Kann nimes sai. Ammõtiga kõüdüssen om tuu nimi kimmäle. Piitre kododsõ

velle sai tõsõ väärnimme: Noot. Musta Aadu andmõbaasin olõ-i Erästvere mõisa all kumbagi nimme. Kanni man om põhjus ka selge – Piitre viidi viil inne perisorjusõ kaotamist üle tõsõ tüükotussõ pääle kafamehes ja kõrdsimehes Rõugõ mõisalõ.

Edesi sõidõti Jüriussaialõ, miä kand nüüt turismitalu-nimme Mesipuu. Pernaõ Krukovi (Reedi) Maic tull kaema, mille pikk autukolonn talu tiitsan

SAARÕ EVARI PILT

Suguvõsa-huvilidsõ: nahakunstnik Paksu Kai ja talomiis Kanni Kalev.

kinni pidi. Paksu (Kanni) Kai sõs selet, et oldas juuri otsja ja otsitas nii vanna aigu, minkast pererahval kimmäle aimagi ei olõ. Krukovi Maic küsse, et mis

aigu nuu Kanni sõs tan elli ja sai teedä, et Kanni nimme tan talon pruugit ei olõki. Maie esä nimi Reedi om tan paigan olnu külh rohkõmb ku sada aastakka ja niisamatõ algusõst pääle Kanepi kihlkunna nimi, tähendüsega riidi ku nädälipäiv.

Järgmäne piätüs olf Kaagri koolimaja man. Tan kõnõl Tarrikasõ Eha, et edimäne Kannist kuulmeistre olf Rõugõst tagasi tulnu Kanni Jüri, kiä soef koolilõ härmooniumi. Nigu iks, pidäsiivä ammõtiti ka tä poig ja pojapoig. Savikivist koolimaja ehitedi 1901. aastal. Kinni läts kuul 1962 ja külärhva piduplats sääil kõrval om peris

palgimõtsa ala kasunu. Sõit läts edesi Kogermanni Aili poolõ ja lõpus Koorastõ mõisalõ, kon Kiviranna Urmas paksõ suppi. Mõtsa kasusõ ja mõtsa raotasõ, a nime lugu kest kavvõmb ku kõgõ vanõmba puu.

**Mõnõ nimeria
Kanepi kihlkunnast:**

Kevväi, Suvi, Sügõs, Talv (Koorastõ)
Õdang, Päiv, Tund (Eästvere)
Seemen, Kül, Vili, Leib
Saag, Tsiirkel, Vassar, Vessim (Erästvere)
Meel, Mõistus, Tarkus (Erästvere)

Läte: Musta Aadu
perekunnanimmi andmõbaas

Soovitus koolijuhtolõ

Vana Võromaa koolijuhi märkvä vast joba, midä nädali peräst koolilatsi iin kõnõlda. Üts soovitus mi puult: ütølge latsilõ ja ka oppajilõ, et uurgõ umma! Ku om vaia tetä ao- vai luudusluu referaat, sôs tuu asõmõl, et tetä Internetist *copy-paste*, küsüge teedüst uma kodokandi kotsilõ küläinemiisi ja sugulaisi käest. Uuri või näütises tuud, kuimuudu Vinne võim Võromaa küllin vasta võeti (taad teemat paksõ Kaika suvõulikoolin vällä kiränik ja sõamiis Kunnasõ Leo). Arvada om, et parhilla inemise julgusõ tuud kõkkõ joba kõnõlda. Hääs iinkujos nimmaš Kunnas Loosaarõ Evaldi raamatut «Eesti mehe lugu». A niisama või kullõlda inemiisi käest ka mälehtüisi 20–25 aasta tagosõ kolhoosielo kotsilõ.

Taa uma (paiklik) mälu om väega pallo väärt, täus clotarkust, a kahõs häös ütlen inemiisiga. Taa tulõssi kipõlt kirja panda. Egän paigan olõ-i kodouurjiti, kiä jõvvassi tuud tetä. A latsil om aigu ja nigunii vaia säänestmuudu töid kooli jaos tetä, näid tulnu õnnõ väärt asjo mano juhti.

UMA LEHE TOIMONDUS

UMALEHT

Telmisenummõr 00917

Ilmus egä katõ nädäli takast tõsõpäävõ

Toimõndusõ aadrõs: Tartu 48, 65609, Võro

E-post: umaleht@umaleht.ee; info@umaleht.eePäätoimõndaja: Ülle Harju 78 222 21, 56 606 494
info@umaleht.eeKeeletoimõndaja: Laivi Org laivi77@hotmail.eeLatsinuka toimõndaja: Mariiko Faster 56 213 177
mariiko.faster@gmail.comVälläandja: Võro Selts VKKF
Trükjõ: AS Võro Täht

Lehe välläandmist tugõva:

Riiklinõ programm «Lõunaeasti kiil ja kultuur» ja

Uma Leht Internetin: www.umaleht.eePaprolehe-kujolist Uma Lehte saa lukõ ka Internetist www.netiajakiri.ee päält!

Plaanih om viil kokko kořada Orava mõtskonna ja Orava kandi tervisepraavitamisõ lugu

Giiditüü ja kodouurminõ and pallo hääd väke

Orava koolimajah olf üleminevõ nädälivaihtusõ Kaika suvõulikuul. Sääil olf pallo ilosit lugõmiisi. Ma pidi kah sääil uma kodouurmisõ vanõmba ao kultuuri kõnõlõma, noidõ selte ja ühingide tegemiisist.

Et olõsi inemiisile huvitavamb, sai kooli muusõumist vällä pantu ka näütis. Sääil sai kaia mi kodokotussõn olnuist tegemiisist ja paikkonna aoluust. Väega huvitõva inemiisi mitmõ raamadu nigu 1939. aastal vällä ant raamat «Eesti talundi Võromaal» vai jälki Loosaarõ Evaldi raamat «Eesti mehe lugu».

Pallo kaejit olf ka kooli aoluu välläpanõkidõ man (kirotusõ koolih õpmisõst, kooli kokkõtulõkist, koolilatsi matkust, ekskursioonõst ja tütegemisest suvõl).

Olli ka välläpanõki noist inneskidsist koolilatsist, kiä omma jõudnu õppi hindälõ väega ummamuudu ammõdi nigu lindaja, kiränik, näütlejõ, kunstnik, tiidlane, tohtri, seo ao põllumiis ja nii edesi.

Vällä olf pant ka koolilatsi kokkõpantu kodouurmisõ tüü. Noidõ om üle kolmõkümne, sääil võisõ kah lukõ mi kodopaigah sündinüist asust. Naa matõrjaali ja pilte-kõgo omma pikki aastidõ tüü.

Algusõn olf kooli kodoluuunukk. Sis ku matõrjaalõ sai jo rohkõmb, nimmati tuu kodoluuutarõs ja 2002. aastagal anti taalõ muusõumi nimi. Tuud muusõumi tüüd olõ ma püüdnu tetä! Parhilla om plaanih tetä är ka Orava kandi tervisealanõ tegevõs ja Orava mõtskonna elõst matõrjali kokko panda.

Tõõnõ sääne oppaja tüü kõrvõlt tegemine om mul Piusah turistõ juhtminõ. Tuud olõ kah tennü üle katõkümne aastaga. Taa tüü man putut kokko hulga inemiisiga ja nimõ kõikõ omma olnu väega torõda ja hää inemise. Esieränis pallo turistõ olf minevõaasta ja ka seo aasta. Sai jo valmis vahtõnõ kaemisplat-

LÜBECKI HELVE,
Orava kandi tundja

vorm; kuupõ lac ja posti kimmõtedi är ja põra võiva turistis sääil julgõhe kävvü – olõ-i pelädä, et illest midägi päähä satas. Turistõ huvitas kõik, mis om Piusah tettü, kiä sääil omma ja elõse.

Inemiisi om Piusa küläh kül veitüs jäänü, a tuu iist om sääil pallo eläjiti. Omma lindaja eläjõ – nahkhiire. Näidõ om tan 3000 ümbre, eski 100 kilomiitre takast Lätimaalt om hiirekeisi siia tulnu.

Huvitõv om tuu, et Eestimaa tõõsõst nukast tulnu inemise arvasõ, et Piusa om Setomaa. Om olnu juhussit, ku pallõldas kõnõlda seto keeleh. A ma tuud ei mõista, sis ma ütli näile, et ma kõnõlõ teile võro keeleh, et ti olõti siin vanal Võromaal.

Nii giiditüü ja ka kodouurminõ omma mullõ väega miiltpitch. Naist saa positiivsit emotsioonõ, nigu seol aol üteldäs.

Kirä

Kiri kiroda aadrõssil
Tartu 48, Võro liin
65609 Uma Leht vai
info@umaleht.ee

Toimõndusõl om õigus kirju toimõnda ja naid lühendä. Kirä iist hono- rari ei masta.

Hüvvõ nõvva rebõse vasta

Pallo inemise omma rebõsidega hädan. Mul veivõ üts aasta är ütessä kannõ, tõnõ aasta kuus. Küll ma säi toki otsõ lipikit ja egõsugumaidis verevit linte – midägi es avida.

Nikagu Kaika Laine opaš, et säe muro päälõ traadiga ülõs häste helisevõ ravva ja pessõ noidõ esieränis hummukide. Nii ma tinavaasta kevõjõsuvõ tei ja ommaki kõikõ kana alalõ! Rebõse haukva küll üle Saarjärve, a muro päälõ julgõ-inõmb tulla.

Kitõ ja tennõ Laine taivani säändse hää nõvva iist!

SAARONI ERIKA Saarjärvelt

Umal aol es olõ mi kandin ei kullõ egõ rebõsit. Perõmaidisil aastil latsivõ rebõse peris põõrõtses. Es avida muu, ku teimi korgõ aia õkva laudaussõ ümbre. Õnnõ nii saava kanakõsõ ellõ.

MINNA Rõugu lähküit

Liivati Lola: taha tulla õnnõ Võromaalõ, ei muialõ!

«Egän mu tüün om Võromaal seen.» ütles tunnõt maalikunstnik Liivati Lola, kiä om pia 40 aastakka elänü lämmõmbõl aol Kolepi külän Soemõtsa talon.

Minevõaasta olf täl Võromaal edimõne näütis «Võlgu Võromaal», timahavva suvõl näkk Võro liinagaleriin timõ tüüd «Võromaa mu arm».

17. pöimukuu päävõl pidi kunstnik Võromaa koton umma 81. hällüpäivõ.

«Võlgu Võromaal» sai valmis 2007. aastagal. Mille teiti säändse maali?

Taa olf nigu väiku säämechaluga tettü, taa päälkiri pantu, selle et ma es olõ iks viil Võromaal näütüst tennü, kukki ma plaansõ taad ammu. Kõrd Vinne aigu olf eski joba kokko lepüt tuuaigsõ Võro vallamajaga. A tuu jäi är, selle et nä tahtõva pallo lillipilte ja maastikkõ osta, a ma es viisi näid nii pallo tetä.

A mille iist ti iks Võromaalõ võlgu õlti?

Iks taa iist, et olõ siin juurõ ala ajanu. Et ma taha tulla õnnõ Võromaalõ, ma ei taha minnä vällämaalõ. Ma olõ nigu Võromaalõ midägi võlgu, et tä minno nii kuts. Ega mu käest taad õkva vastust häste ei tulõ, selle et ma olõ abstraksionist (*naard*).

Miä om abstraktnõ kunst?

Näütises korgit ja ülevit moraalsit teemasit ei saa nii kujota, et maalit tooli ja lavva. Piätõlõma määnegi tõnõ võimalus. Õnnõ abstraktnõ kunst saa säändsit teemasit kujota: kuis maalit armastust vai vihkamist mõnõ asana pildi pääl?!

Kuis naksiti umal aol (suvõ)kotust otsma?

Süvõl Vinne aol ütõl kunstnigõ

liidu kongressil Ohaka Valdur, et mul olõ-i aigu siin olla – ma taha kodo järve viirde minnä. Timõ elli sõs joba Kütioron. Tä sõs selct mullõ, määne Kütioron, om, kuis sinnõ tulla.

Sõs mi Liivati Valteriga (kaasaga – UL) võtimi ette kuuaolidsõ Võromaa tuuri. Kõgõpäält õstimõ kats võri (*naard süämešt*), pannimi aiakõro kraami täüs ja tuu Valteri võrrilõ perrõ. Ma sõidi iin. Taad asja mälehtõs pia puul Tarto liina, kuis mi Võromaalõ sõitma naksimi. Aasta olf 1968, vast pöimukuu.

Koheni ti niimuudu jõudsõti?

Saimi umbõs viis kilomiitret tulla, ku naksi katski plõksama külh ütõ, külh tõõnõ jupp. Valter pruumõsõ paranda.

Tullimi sõs viil ütõ paar kilomiitret edesi, kooni ütõ härksõ maamiis ütõl, et kulla latsõ, ti minke kipõlt kodo tagasi, tekke ratta kõrda ja naakõ sõs vahtõst tulõma.

Lätsimigi sõs taa voooriga tagasi. Sõs läts parandamisõga veidü aigu, a tullimi vahtõst. Sõs leimi telgi ülõs ilõsa kotusõ päälõ – Tillõorgo. Jõimi sinnõ iks pikembõs aos. Ma es olõ vast inne Võromaal käinüki. «Tuuri» lõpupoolõ jõudsõmi Vahtõ-Saalussõ puulsaarõ mano, kon ütli: siiõ taha ma uma maja chitõ.

A nii es lää?

Jah, vaihepääl läts paar aastakka – sündü tütar Recen. Tuu ao seen võtimi kõrras ka Põltsamaal talo üüri päälõ. A ku Recen olf katõaastanõ, sõs ma muust es mõtlõ ku Võromaal: võtimi Risti Pireti (*raadiaoakirõnigu* – UL) imõkodo Mõc-Tilga külän üüri päälõ. Sääil elli mi terve suvõ.

Tundsõ, et ma taha tõtõstõ Võromaalõ umma kotust. Kuu-

PARHOMENKO EDUARDI PILT

«Kül seo võro kiil om illos.» ütles Talfan sündünü kunstnik Liivati Lola jutujamisõ joozul mitu kõrda, ka esi mi ilõsat kiilit pruukõn.

luti lehen, pakmiisi tulõ egält puult. Pidigi jo piaaigu ostma Saalussõ järve viirde vana maja. Tuu lugu olf piaaigu kimmõs, vanaperaanõ kuuli är, a timõ tõõnõpuul nakaš protsesmä, es taha, et sugulasõ maja är mõvõvõ.

Sõidi taksoga kümmekund kotust läbi, es lõvvõ ega lõvvõ päält Saalussõ kauba katski-jäämist.

Ütskõrd tulõ mu mano kolleeg, kaonu Anni Albert, kinkal olf päält Saalussõnõ olnu. Tulõ jutuga, et timõ lähkölõ om suur maja saia. Lätsimigi varra kevõjõ, aprilikuun.

Tullimi vana tiigi takast – ma

es näe viil majja – maja olf kasunu sahhalini tatra sisse –, a ku ma seod kotust näi, sõs ütli: seo saa olõma! Sisse kolisimi 1. lehõkuul 1972.

Kuis Võromaa rahvas teid vasta võtt?

Väega häste saimi läbi – egält puult sai piimõ, egän talon olf vähõmbõlt ütõ lehm. Tuu olf illos mõtsik clo – kiäki es keelõ koskil telki, nüütõ om erõvaldus...

A lukõst Kolepi külõrahvaga võinu kats raamatut kirotõ. Näütises naabri-Meeta olf ütõ unõhtõmalda kujo, niisama timõ veli August...

Võrokõnõ om küll tõistmuudu – tä om uma! Ma ei kujoda

ette, et koskil Virumaal vai Rapla kandin võtas külõ võõra nii umas. Ja külõrahvas käve kõgõ meil siin.

Kas Soemõtsan om hää olnu ka maali?

Ei olõ aigu (*naard süämešt*). Olõ iks tennü kah, a siin umma tüüd tetä om nigu varastaminõ. Näet parhillaki viil om välõn kilcalunõ, kon tei minevõaasta uma juubõlinõütõse pannõo.

Kost ti pilte sisu tulõ?

Ma kogu kõikõ hindõ sisse. Kõik, miä läbi elõ, miä arva, miä miildüs. A tõnõkõrd ka tuu, miä ei miildü. Näütises kõgõ Vinne ao ma loitsõ – ma maalsõ Eestit vabas. Realistigult saaki-i loitsi, õnnõ abstraktsõlt. Nietzsche avit mul tulla vällä taast Vinne õudusõst. Olli 20-aastanõ, ku pidi istma marksismi-leninismi loengil kunstiinstituudin. Tuu olf nii hirmsa, et määre minno. Õkva sõs lõudse «Zarathustra». Võti taad ku evangeeliummi, taa avit minno hingelidselt olla ullõl loengil, naa es sekõ inõmb minno. Jah, ka mu Nietzsche-huvi ja abstraktsõ maailmisõ vaihelõ om kõva kõudüs.

Kõivu Madissõ võrokiilsin teossin lugõva Pekri talo noorõ kah Nietzschet. Kas õlti Kõivu-ga kokko puttunu?

Oo jah, olõmi Kõivuga vana tutva! Tartõ Vemeri-kõhvõgu päivilõ om meelen tuu, kuis ma palsi Kõivu, et tä tennü mullõ mina-maalmisõ massina: säändse, miä võtnu mu keskendõmise-põhendõmise kõgõ kõvõmba astmõ ja pandnu tuu pildi sisse. Kõiv ütõl, et sääne massinõ om olõman – jo tä pidi silmõnõ kompuutrit, miä sõski jo vällämaalõ olõman ollõ.

Mu salong-ateljeen Tarton naksi külõlise käümõ iispäävõ

õdagist, Kõiv olf kõgõ platsin. Tä vali kõgõ konjakit, a es es võta kunagi napsu.

Ja siin Soemõtsan tekõ Kõiv mullõ suidsuaho, miä püssü seo aastani!

Kuna sündü maal «Võromaa mu arm»?

Taa om vagivahtõnõ, taa teigi ma siin Soemõtsan seo kevõjõ.

Kas Võromaa maastigust tulõ kah määnegi ti tõie vorm?

Mu meelest õmgi taan pildin «Võromaa mu arm» ka maastik seen.

Õlti ülnü, et ti sõmbõl-häiermõ omma mooni?

Jah, naa kasusõ nüüt 36 aastakka siin Soemõtsan ütõ kotussõ pääl. Nailõ om aid ümbre tett, selle et kassilõ miildüs õkva tuu pindreplatsi pääl hiirega mängi.

Pallo teil õkva Võromaalõ pühendõüisi töid om?

Egän tüün om Võromaal seen. Näütises naksi ma Tartõ aigu (*parhilla elõs Liivati Lola talvitsõl aol Talfan* – UL) maal-ma talvõl kevõjõst pilti, mink mõtõ iks tuu, et ma taha maalõ, a piä iks olõma viil Tarton. Ja tulõgi vällä ütõ väega tutva motiiv seost maastigust! Tüü «Lõbi val-la tee» kotsilõ ütõl kaonu Soka Tõnu – hää sõbõr, kinomiis, esi Kergõtsi külõst peri-, et seo tii, mis lätt meil siist läbi mõtsõ, õlõgi Eesti aigu olnu läbi valla tii!

Kas õlti tundnu Soemõtsan ka säänest tunnõt, et tii siin tüüd ku pallo – mõts tulõ iks päälõ?

Õkva nii. Luudus taht väega sigindõ, ma piät piiri hoitma, ummi säädüisi tegemõ, et vasta panda.

Küsse ALLASÕ TIHA

Maakivioppus ökofestivalil

PEEDOSAARÕ KAISA

Põlva maakunnan peeti pia terve mineväne nätäl ökopito, muuhulgan opati Põlva talorahvamuusõumin Kari-latsin ka maakivest ehitämä.

Rahvast huvif taa kiviasi väega. «Katõtõiskümne kotussõ pääle panti hinnäst kirja poolõ päävä joo-sul,» ütelf Kallavusõ Raili, taa kursusõ kõrraldaja. Meistris, kiä kõkkõ taad kivivärki opaš, oll uma Põlva kandi miis Kägo Rainis.

Tüüd tetti katõ kotusõ pääl. Ehitedi maakivest saina ja jõe viirde tetti maakiviparkett, tuu pääle viil grill ja pink. Kõik iks maakivest. All jõe veeren tüütivä kolm miist: kats Aaret ja Margus, kiä kõik väega tüidsevä ummi inemiscõiguisi ja es taha umma perekunnanimme üteldä. Hää, et nä mul viil pilti lubasi tetä.

Tegeligult olli nä kistu-malda hää nafasoonõga mehe. Ökva nii, et ma es

saa kotusidõ arvu-gi, kuna nä õi-gust kõnõ-li ja k u n a h ä ü s s ä aiva.

K ü s s e sis mihi käest, et midä kasulist nä oppusõlt saanu omma. «Sai teedä, et kivvi saa poolõs tetä nigu puupakku,» kõnõf Margus.

Eelä (18.08) saiva nä halva ilma peräst ka nii-üldä teooriat. Üts Aare naard, et teema oll maakivi võlu ja valu. Ülleen mäe pääl maakivisainaga tüütäjä mehe olli tüühü süvvünü, es olõ säändse lõvva-pooligu nigu jõeveeridse.

Kiäki es kaiba, et om rassõ

Kiäki miihist es kaiba, et om rassõ vai et vihma satas, kukki kivve lahuti jo tõist päivä. «Mi eski massimi pääle, et siia saia,» naari mehe. «Pallo,

kiä tahtsõ, es saa tüü mant är tulla,» tiidse mehe kõnõlda. Ega ma väega näid mutita es tohe, selle et tüü pidi valmis saama.

Meistri Rainis kai taad kõkkõ päält ja ütelf: «Ma jah saisa niisama, käe karmanin: ma iks ummi kässi külge ei panõ.» Taad ütelf meistri jäl nafa peräst – tegeligult käreof tä sääll kivve, vidi seku, liiva ja muud.

PEEDOSAARÕ KAISA PILT

Parketti pandva mehe imehti, et nä es olõ viil meistril harja vereväs jõudnu aia. A meistri oll rahu esi ja lää es sukugi närvi, kukki opja oli peris algaja.

Kursusõülemb Raili jäi meistri ja miihiga väega rahulõ.

Kõgõ Ökofesti jaos and rahha KIK (Keskkonna investeerimise keskus).

Kolm kuldaväart kodopaigaraamatut

Perämädsel aol om Vanal Võromaal valmis saanu vähämbält kolm kodopaigaraamatut, üts ilosamb-väärtüsligumb ku tõnõ.

Naa kõik omma kuldaväart kirotusõ ja pildi. Kõgõ inämb ilosit pilte omgi Hurmi raamatun «Minu koduküla Hurmi» (2009). Sinnä om üles võet ligi 60 elämissä ja mano kirotõt umanigõ nime, sünnüao ja kontaktandmõ.

Hurmi raamatukõsõ panni kokko Jää Eela ja Arvo. Eela kõnõf, et inemiisi tulõ väärtüstä näide eloal – tuust taa raama-

tukõsõ mõtõ tullgi. Nii kävegi Eela piltnigu Järe Paavoga katõl aastal läbi uma külä elämissä ni inemiisi. Illos-armsa raamatukõsõ lõpõtasõ kolmõ Hurmi küläpäävä – 1998., 2004. ja 2008. aastaga – ülesvõttõ.

Kanepi kandi suurkroonika
Hirvlaanõ Milvi raamadu «Minu Kanepi» nimes pasnu ka «Kanepi kandi suurkroonika»: 356 lehekülge tihtsät

teksti, sekkä iks ka pildikeisi. Ku juhtu ilda aigu kaema Võro instituudi kodoleheküle päält vallatulõvat aoluulidsõ Võromaa kirändüsnimistüt, sõs imehti edimält, et mille om Kanepi kihlkunnan nii pallo kultuurilulidsi inemiisi üles loet, et kas sääll om kuiki

maa parõmb vai nii, et nii pallo härksit inemiisi. Veidü ildampa sai arvu – Kanepil om jo olõman uma ao- ni kodoluulanõ Hirvlaanõ Milvi, kiä om umakandi aoluu ni inemise mõistnu väärtüsligust tetä – näid ärundõhtamisõst pästä.

Siinkirotajalõ miildü «Minu Kanepi» puhul esieränis tuu, et taha raamatuhe om jõudnu ka sotsiaal-aoluku ehk tuud, kuis iks määndselgi aol egapäävätselle eleti. Näütüses raamadu 270. leheküle päält saa lukõ tuust, kuis Vinne aol perekunda nigu häbendeti.

Kanepi kandi (juuriga) inemise võisi olla pistüõnnõligu ni tenõligu, et näil om uma Hirvlaanõ Milvi.

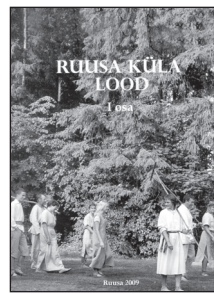
Ruusa raamat uut umma luku

Eski töösõkandiinemist ökva tõmbas lugõma ka «Ruusa küla lood». Raamatust saami teedä nii tuud, midä kirotõ 1937. aastal Vahtra Jaan uman jutun «Kuldind» Ruusa mõisa lähküdsest Põrgukivist, ku tuud, kuis üts Põlva mõtsaülemb oll 1999. aastagal Leevaku ja Võukülä vaihel Võhandu jõe veeren velli Voitkadõ käen pantvangin. Ruusa raamatukõsõn olõ-i vaiki oltu ka perämädsõ Vinne ao kotusõ päält.

Näütüses saami lukõ ülekae-

hust Ruusa sovhoosi aoluust, pääle naatas iks hahast mõisa-aost vai viil kavvõmbastki.

Ruusa raamatukõnõ miildüses esieränis tuu poolõst, et peräotsan omma tühä joonit lehe, kohe inemine saa kirotu uma luu. Ja viil: seo om edimäne osa raamatu-

kõsõst. Jo sis om tulõman tõõnõ jne osa.

Ruusa raamatukõsõ panni kokko Murumõtsa Kersti, Trumsi Marge, Valsi Elve, Mältoni Saima, Ennoki Inga ja Kala Tiit.

ALLASÕ TIIA

Üts kūsümüs

Kas PRIA LEADER-programmilt saad 928 444 krooniga saava Hurda Jakobi sünnükotussõ huunõ kah kõrda tett, vai kulus taa raha õnnõ mõõtmisõ, projektüirmise, uurmissi paprõtõie pääle?

JÄÄ ARVO, Hurda Jakobi kodotalo taastamiskomitee juht:

«Renoviirmistõiega alostõdi 3. põimukuu pääväl. Ökva parhilla (11. 08 paiku) om valla võet ait ja savusann, midä päält elomaja maahapalamist 1975. aastagal tarvõtõdi ka elämisses. Naa huunõ, palgi, tetäs kõrda chitjäjä väroalot-sõn. Vaihepääl pandas huunilõ postvundamendi, midä olõ-i silmäga nätä, selle et nä jääse maa sisse ja nätä osa tetäs ökva nii nigu oll vanast.

Laut ja keldri omma parhilla viil putmalda. Keldri tetäs inneskides – tuu tähendäs, et parhillaanõ puust päälisehitüs võetas är. Laut võetas kah valla ja sõs saa selges, miä tuuga edesi saa. Säänest lauta sääll Hurda eloal es olõ.

Tüü Lepä talon pruum Hüti-mäe Ehitus OÜ lõpõta timahavva, arvada rehkeuus.

Kõik renoviirmistüü masva kokko 989 548 kruuni. Taast saimi PRIA käest 928 444 ja umaosalus om 92 844 kruuni. Mi loodami väega, et umaosalust avitasõ katta valla, maavalitus, korjandusõ jms. Nigu nätä, ökva ehitämises kõik raha ei kulu – nii et osa jääs ka tõisi renoviirmisega kõüdetüisi kullõ kattõs.

Taa om edimäne etapp. Tõnõ etapp piäs olõma elomaja inneskides tegemine – sõs, ku taan osan om kõik selge nii Hurda Jakobi kodotalo taastamisõ komiteen ku Põlva vallan.

Edesi om vaia tetä haljastus-projekt, miä pand paika, kohe midä tulõ: kas tulõ kõlakoda, kas tulõ mäanegi plats üritüisi jaos, mäane olõs piirdeid jne jne.

Nigu nätä, märkmist om kü-länd. Kimmäle om vaia selges kõnõlda, miä Hurda talohuunõn tetäs ja kõüdüis Himmastõ kooli-maja ja küläkeskusõga.

Küsse ALLASÕ TIIA

Noorõ tandsõva hinnäst Jõksi järve veeren maalõ

PEEDOSAARÕ KAISA

Joba kolmandat kõrda tekõ tandsujuht Laine Andre (26) ummi tandsunuuriga Jõksi järve veeren suvõ-laagri, miä lõppi suurõ etendüsega «Nädälis maalõ». Nuuri es hirmuda eski masu: laagri sai toimõ ilma raha-abilda.

Etendüs oll 14. põimukuu pääväl. «Edimäne aasta oll meil etendüs hirmõst, Ehala Olavi muusika pääle. Nii tullgi mõtõ, et seo aasta teemi nafamängu. Nimi ja sisu «Nädälis maalõ» tullgi seost maalähküdsest kotussõst, kos laagrit piämi,» kõnõf Laine Andre.

Üts käsikirä vällamõtlõja ja kirjapandja Roobi Liina (21), kiä parhilla eläs Tarton, kõnõf näütämängust nii: «Jutt käu tuu ümbre, kuis ma, perretütär, olõ liina eläma länü ni suvõs

märgi minnä kodokanti suvita-ma. Võta sis mõnõ sõbra kah ütän. Nuu mõtlõsõ, et saava terve nädäli õnnõ päivä võtta ja puhada. A suur om näide hütümine ja hädä, ku näid iks tüüle kah pandas!»

Kilesann ja mõnõ pingi sattõ kokko

Pääle näütõleje olõ etendüsen ka hulga tandsjit. «Naa omma kõik Andre tandsulatsõ – Kagu Kabujalakõsõ, Siisikese, Põlva ja Kanepi tandsurühmist kokko pant grupp,» kõnõf Limbaku Erki (16). A egä sis õnnõ tandsja es karglõ sääll. Iks mitu tandsu oll, kon kõik lava pääl olõja hinnäst liiguti.

Nigu egä inimene joba unõ päält tiid, om parhilla Ecsti-maal masu. «Ka mi teimi sis seo aasta masulaagri,» naard Andre esi. «Seo aasta es saa koskilt tukõ. Ma olõ-i elo seen viil laagrit ilma rahalda

PEEDOSAARÕ KAISA PILT

Noorõ pinguti kõvva, et maainemiisi elo tandsun iks ehtsäle vällä paistnu.

kõrraldanu. A toimõ tullimi: rekvisiidi otsõ vällä latsõ vai sis teimi esi,» oll Andre uhkõ. Laagrin olnu latsõ pidi õnnõ söõgi iist masma.

Laagrin olõjilõ tan miildü. «Ku õnnõ vihha es sadanu: taast om joba parhillatsõs väega viländ,» kõnõf Jaaska Iiris (17), kiä eläs Viimsin.

Küsse, kas näil laagrin nalla kah sai. «Kõikaig juhtu midägi põnõvat. Ollimi jo iks nafatendüse-laagrin,» ütelf iistvõt-ja Andre. Päält pikkä märkmist kõnõldi mullõ, kuis edimäne päiv taheti ehitä kilesanna. Tuu tüü võtf hindä pääle üts poiskõnõ. Ku töösõ kõik söömäst tagasi sai ja joba kässi

kokko plaksuti, et vau, kilesann om valmis, sattõ kõik taa asi kokko.

Ja viil üts lugu kõikaig vällan olõvidõ pinkega: «Istsõva pingi pääl kolm inemist ja ma lätsi viil mano. Nii ku ma tukõ jõudsõ, käve suur räkin ja pink oll keskelt poolõs,» naard Liina. Antslast olli päältkaeja

peräle tulnu päiv inne. «Acti päävä segi ja tulti. Ollimi sis söõgilavvan ja kõlistõdas, et mille kedägi olõ-i. Täüsprog-rammi nä es saa, õnnõ tandsu saiva,» jutusti Iiris ja Erki.

Tülütsemist es olõ

Laagrin sündünit etendüst inämb ei mängitä, taa oll ütõkõrdnõ asi. «Siin om pallo improviseeritüt ja tuuperäst olõ-i tõist kõrda tetä mõtõ,» arvas Andre paar tunni inne edimäst ja perämäst etendüst. Andre kiit latsi egäte: «Tandsu saadi selges katõ päävaga, tülütsemist ja nurisõmist es olõ,» kõnõf tä laagri perämäd-sel pääväl.

Lõpõtusõs ütli Erki, Iiris ja Liina nigu ütõst suust naa-ruga: «Ega parhilla väsumist ei olõki. Ku kodo läämi, sis saami magama. A siin olõmi kipõ ni elävä – teemi kõik nigu pallõldas.»

Kuis mu avustaja autuga ujja läts

EHTE ELBE

Tuu juhtu üts 43 aastat tagasi. Elli Valgamaal Väherü külän. Olf kuum suvõpäiv. Sõidi hummogu bussiga Lüllemäcle, tagasi olõs bussiga saanu viil õdagu poolõ. Ei olõki mul meelen, mis ma säääl käve. Poodi man saisi Väherü tiimeistre Maks ja autu kah. Autu olf Valgast tiitüüle tulnu.

Tiimeistret ma tundsõ, lätsi küsse, et kas massin lätt pia Väherüde tagasi. Maks ütcf, et ku autujuhi hindä poolõ kortõridõ võtat, sis saat külh tagasi, ooda veidü tan. Pia tullf sohvi ja naksimi sis sõitma.

Timä ütcf, et om Kalju ja ma ütli kah uma õigõ nime Elbe. Saimi Väherüde raudtii viirde, säääl tahtsõ maaha astu, a Kalju es lasõ minnu autust väällä, et taht mu õkva kodo viia. Mu kodo olf vast 150 miitret raudtiist.

Ma jäl tuud es taha, et tä saa teedä, kon ma elä. Ütli külh, et ma olõ-i vaba, a Kalju es usu. Maks ei olõvv tuu kotsilõ midägi ütelnü. Sis tullf mul hää mõtõ ja ma ütli, et autuga ei saaki mu maja manu, et ma piä raudtii piten minemä.

Katõ kilumeetri takan raudtii ligi mõtsa seen olf talukotus, säääl elli ütõ tüdrik Hilda, must kümme aastat

KOHA PRIIDU TSEHKENDÜS

vanõmb. Juhati sohvrilõ tuu mõtsatii, esi naksi raudtiid piten minemä. Ütli tälle viil, et üle uja autuga ei saa, sild om määdä. Jupia peräst kääni kodo tagasi, ku autu olf jo silmist lännü.

Päävä pääle läts mul kõik tuu asi meelest är. Õdagu, ku poodin olli, tullf tiimeistre naanõ ja imchf, et mis sa Elbe tan olõt, sullõ läts peigmiis autuga, ollõv õkva ütelnü, et lätt Elbe poolõ. Ma sis joosi raudtii ülesõidu vahi käest küsümä, et kohes tuu autu sõitsõ, tä ütcf, et mõtsa. Ma es julgu kodo minnä, oodimi sis vahiga putkan, kuna autu tagasi tulõ. Kül tä joba teedä saa, kon ma elä. A autut es tulõki. Lätsi iks kodo, a tarõ es julgu minna, et viimäte tä tulõ iks mu poolõ.

Tõnõ päiv kuuli naabri käest

(timä olf kraanajuht), mis olf juhunu. Kalju olfgi autuga ahtakõist mõtsatiid piten sõitnu, saanu silla manu ja kaenu, et majani viil hulga maad. Sõitsõ tuu määnu silla pääle ja sattõ kõgõ autuga ujja. Taluperemehe poig olf kah mõnikõrd autuga kodo käünü, a tuu jätt massina inne silda häste ujaõperve pääle. Kalju tuud kotust tähele es panõ ja nii olfgi sõit ujan lõppõnu.

Läts sis autujuht jalaga tagasi küllä api otsma. Sai kraanaautu massinat väällä nõstma, a ruumi olf säääl mõtsa vahel veidü, sis tullf massin tõsõlõ poolõ perve pääle nõsta. Kõgõ tuu mürrämise pääle tullf mõtsatalust peremiis Saamu asja kaema ja timä es saa jäl arvu, midä tuu autu sinnä ülepää sõitsõ. Autu olf tõsõlõ puul

ujja ja sild olf purus. Autujuht, peremiis ja kraanajuht naksiva vahtsõt silda tegemä, et autu tagasi tii pääle saia. Tüü käügin seletänü sis Kalju kraanajuht, et timä tund Elbet jo varatsõmbast aost (nä, võlssõ!) ja tahtsõ Elbele küllä minnä. Kraanajuht jääl selet vasta, et Elbe om hoobis timä naabri ja tan mõtsatalon eläs Hilda nimeline perretürik.

Sild teti valmis, autu pääsi tagasi. Peremchel sai kah hää miil, et nüüt saa, ku vaia, timä poig uma massinaga peris tarõ manu sõita. A tõnõ õdak tulliva Kalju Maksiga mu poolõ seletüst nõudma, et mille ma niiviisi Kaljut peti. Ma sis ütli iks tuud, midä innegi, et ma inämb vaba ei olõ ja peigmiis pidi ka õdagu mu poolõ tulõma. Kac, ku olõs taa jandali pääle viil vanastütrigus jäänu! Kalju mõista es mu jutu pääle muud ku süüdis sis Maks, et mille tuu õigust es kõnõlõ.

Perän näimi viil mitu kõrda tõnõ tõist rongi pääl, Kalju sõitsõ Antsladõ, ma Võrru.

Lugu om tõtõt juhtunu, nime ja kotusõ omma kõik õigõ.

Vabahusõl om kõik meelen!

Ma märgi, et tuu tands Vabahussõa samba ümbre olõ-i ülepää tšehhe-klaasimeistride süü. Samba klaaspanceli valmis tennü Tšehhi firma es või teedä, et nii kehvi ja likõ suvi tulõman om. Ei püsü timahava sipul, kardok, tsesnak. Põrknal om joba maa seest võetult mäappleki pääl... Ei püsü vabahussammas kah! Klaas lätt õks vihmadõ suvõga kõllatsõs...

Klaas olf hää valik. Om masu aig ja klaas olf ehitämises üts odavampi matõrjaalõ. Klaas om pääleki luuduslik matõrjaal. Viil odavamb luuduslik matõrjaal olnu savi. A Lämmijärven Võhandu suudmõ lähkül om Savi Saar joba olõman, Vabahusõ kujotamisõs tullf läbipaistvampa ja veidembhämärät matõrjaali pruuki.

Sada miljonni om vabahusõ iist õks väega väiku raha. Vabahus om õks väega kallis asi ja 100 miljonni või tuu man õigusõga piinus rahas nimma. Kaegõ, pallo ameerikalaisi vabahusõsammas massõ ja sõs tulkõ ütlemä...

Samba edespidine huudaminõ võtt päält 200 000 krooni aastan. Valgustaminõ lätt 120 000 aastan. Muroinitmine ja kajagasita mõskminõ umbõs 70 000 – jälki tarviliik kulu: ega Vabahusõsammas määnegi Adamsoni tühipallass

laulusä ei olõ, määne või Võrol puulpümnen pargin, tsirgusitt pään, näpp pistü, istu... Mis Kreutzwald hääd tekk? Kirof mõnõ raamadu... A mis vabahus miika hääd tennü om? Oioi!

Ku es olnu vabahust, es olnu meil ei Kiku ega Veerpalu olümpiamedälit. Es olnu Internetti ja kaabeltv-d, Pleiboid ni Nato linnukit pää kotsil. Es olnu Euroopa liidu kõrdatettüisi suurteid. Es olnu meil parhilla määnestki sõnavabahust...

Ja las tä kollõtas, tuu sammas... Likõ suvi nigunii ja mis säääl õks: ei olõ määnegi salahus, et vabahus omgi nigu piimvalgõ peldigupott – midä rohkõmb sa sinnä sisse lasõ, tuud kõllatsõmbas tä lätt. Ega vabahus pääst nõrgakõnõ olõ-i, timäl om kõik meelen: Kallasõ 10 miljonni dollarit, Simmi Hermanni riigiriitmine... Vabahus mälehtäs väega häste, kuimuudu Otsaltipoiss eelektriga kalal käve vai kuimuudu Reiljan läts ja hõlma alt maad vahcf. Egä kõrd, ku kiäki vabahusõ poti pääl käü, läävä potiveere kõllatsõmbas. Inämbüs inemiisi pidäse hinnast vabahusõ kemmergun tasaligult ja lukupidävähe üllen. A mõni, kurinahk, ei saa jah tõistõ, ku õkvat piät jalguga poti otsa ronima ja tuu pihä poti jäl silmini täüs pasandama...

RUITLASÕ OLAVI,
vabahusvõitlõja

Latsilõ

Vastussõõq saatkõõq
Tartu 48, Võro liin
65609 Uma Leht vai
info@umaleht.ee.

Manoõq kirotagõõq uma nimi, vannus, aadrõõs ja telehvoninumõõf. Vastajidõ vaihõl loositas väällä võrokeelitsit latsiraamatit vai kasette ja Uma Lehe klepse.

Minvækõrdsõ ristsõna õigõ vastus om *kuklasõpesä*. Avvohinna saa *Ilvese Eliise* (8) Parksepäst.

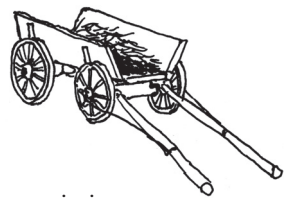

Kaeq egä kolmapäävä vahtsit Jussi-multikit: www.lastekas.ee → Jussi multikad → multikaq võro keelen!

Kirodaq vastussõõq üllest alla. Arvamisõ man om abis tähtiga kruut, kon vastussin ommaq täheq segi aeduq. Lahendus tulõ väällä kõgõ edimäidsist tähist. Tuu saadaq ärq sükükkuu 3. pääväs.

1	2	3	4	5	6	7	8	9

1	2	3	4	5	6	7	8	9
N	K	N	K	J	L	S	K	T
Ä	I	Õ	I	E	A	O	U	U
H	L	L	R	N	N	K	D	U
P	Ä	I	V	J	T	A	R	S
E	M	L	A	Ü	S	T	U	L
K	B	A	N	R	A	U	N	I

1. Vana ja valgõ, kõva ja kangõ, puu otsan kasunu, pükse seen juurõõq?
2. Härm, härmavitäi cestti keeli.
3. *Hiline* võro keeli.
4. Tuu ette pandas hopõn, tuuga saa sõitaq vai asjo vitäq.
5. Lill, midä kutsutas ka daalias.
6. Kotus, kon peetäs Hauka laatu.
7. Es tulõõq võit, a hoobis ...
8. Hariligult kandvaq tuud naasõõq; kutsutas ka prundsis.
9. Tuu veeren ommaq liinan vai suurõmban külän majaq; egäl om uma nimi.

Mõistatusõ tekik **PERÄMÄDSE ENE**, joonis' SAARÕ EVAR

Kuuluda

Kuulutusõ tel 78 22221,
info@umaleht.ee

Teemi är!

Teemi **eelektritõid**. Tel 5194 5713.

Panõmi **uulidsakive**. Tel 5194 5713.

Võtami maaha **ohtlikkõ puid ja lõikami võssu**. Tel 5810 8597.

Muu

Nõstuki rent (12m). Tel 5194 5713.

Telli Uma Leht Võromaalt peri sõbralõ, tutvõlõ vai sugulasõlõ!
6 kuud – 60 kr, 12 kuud – 120 kr
Telli saa tel 78 22 221

Umma Lehte saa Võromaalt ja Setomaalt Lehepunktis müügikotusist, Tarto pääpostkontorist ja Talinast Ateena raamadupoodist (Rooskrantsi 6)

Mesipuu talo Rehepapp kuts 29. pöimukuu
kogo perre

Suvõlõpupidolõ

Kanepi valda, Jõgara küllä

14.45 Päiv tetäs vallalõ

15 Rehepessümassin tõmmatas käümä

17 Päiklik näüetrupp mäng August Weizenbergi tükku «**Sooharimine ja südameharidus**», ütten tege Kanepi segäkuur 18.30 Ütine laulminõ. Viisi hoitva Kanepi ja Kambja segäkuuri laulja

Latsilõ: kodoeläjide kaeminõ, tsehkendämäne, trükmine, võistlusõ

Müvväs mett, kodooolut, aiakraami, miimõdu, lihha jm.

Et näütemäng lõpõs pulmapidoga,

pullõmi kõik külälise pikkä pulmalauda!

Tandsus mäng **Veskikivi**

Tulõ kaema ja ütten lüümä!

Ilmataadiga om tettü ütstõsõ avitamisõ leping!

Teedüs Krukovi Maie käest tel 5648 3908, maie@mesipuu.ee, www.mesipuu.ee

29. PÖIMUKUUL LÜÜBNITSAH

Sibula- ja kalalaat

KIRRV KULTUURIPROGRAMM:

- 10 Laat tetäs vallalõ, leelokuur Helmine, rahvatandsuansambli Hõbehall
- 11 Vokaalansambli Fanni
- 12 Pühalepa naisikoda
- 12.30 Råpinä flamencotandsja
- 13 Perimõmusika ansambli Trallikud
- 14 Segåtandsurõhm Helgerid
- 15 Linetandsutrupp Oikuimaru Nõunist ütten Juuli ja Maaliga
- 15.45 Meeksi Mehed
- 16 Seelikukütid

Saa kaia **Koorti Ennu kalanahast pilte** näütüst Päivä juhtva uma ala asätundja Võromaalt

Laadapilet 25 kruuni, latsõ (-10) ilma rahalda

19 vaatõtõni man TÅARKA PERIMÕUSTIATRI «**HAMLET**» Seto kilde pandnu ja lavastanu Jonase Tanel ja Jåägeri Merle
Pilet 35 kruuni

Ettevõtõmist tugõva Setomaa riiklik kultuuriprogramm, Põlvamaa unavalitsuisi liit, Setomaa arõngu programm, Mikitõmõe vallavalitsus

Võro liina 225. sününpäävä viktõriini vastussõ

1. Võro liina tunnislusõõ om «**Üts ummamuudu liin**». 2. Võro 220. juubõli ollõ nimi olf «**Võro ollõkõnõ**». 3. Kõgõ vanõmb Võro liina inemine om **Tikmani Salme**. 4. Jüri uulits om kandnu ka **Georgi ja Lenini** nimme. 5. Tiganigu puut olf **Petseri ja Riia** uulidsa nuka pääl. 6. Võrol elli luulõtaja **Lõõ Jaan**. 7. Eesti kõgõ korõmba võimu asupaik om Võrol olnu **kolm kõrda**: 1919 (Eesti tüüraha kommuun), 1941 (saksamiilne dr Måe valitsus), 1944 (ENSV valitsus). 8. Võro liin om olnu edimådsel Eesti aol kuulsa ku **koõlipåaliin** (teno tunnõtõlõ pedagogilõ Käisi Johannessõlõ), a õigõs vastussõõ loimi ka **poodi-påaliina** (seoilmaagu).

Avvohinna saava **Kingu Estra Ruusalt, Råmmanni Kadriiis Råpinålt ja Muru-metsa Andres Tartost**.

UMA LEHE TOIMõNDUS